

поведінка; малорозвинена соціалізація, асоціальні риси індивіда; неблагополучне майбутнє, важкі відносини в сім'ї, терор в спілкуванні з іншими.

В спостерігачів визначається негативні наслідки: практика бути безсилим перед диктатурою натовпу, відчуття стида за нерішучість та легкодоступність; депресія або підвищена збудливість; відсутнє бажання йти до навчальних закладів.

Отже, можемо відзначити, що явище булінг доволі розповсюджене проблема, яка вимагає досконального вивчення особливостей взаємодії її учасників і впливу оточення на них. Булінг напряму впливає на здоров'я і самопочуття підлітків, на соціалізацію, на розвиток комунікативних шляхів, вміння виходити з конфліктних ситуацій, а також формувати індивіда як особистість.

Список використаних джерел

1. Король А. Причини та наслідки явища булінгу. Відновне правосуддя в Україні. 2009. № 1–2 (13). С. 84–93.
2. Лалак, Н. В., Майборода, І. Е., & Пеняк, В. С. Булінг в освітньому середовищі сучасного закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія: Педагогіка та психологія, 2019. (1), с. 34-36.
3. Стремецька, В., & Алексеєнко, Г. Булінг у підліткових шкільних колективах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, 2014, (31), С. 177-179.
4. Тілікіна Н. В. Про булінг (цькування) та як його подолати. Дітям, молоді та дорослим про важливе. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 40 с.
5. FERLIC, Kyle; ZAPOROZHETS, Olya. School bullying in Ukraine. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*, 2019, 39.1: pp. 93-101.
6. Olweus, D. Bullying at school. In *Aggressive behavior* Springer, 1994. Boston, MA. pp. 97-130.

Науковий керівник: д.політ.н., професор Ярова Л. В.

Ступачинська Катерина Олександрівна
*студентка 3-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС ФЕМІНІЗМУ ЯК ПОЧАТОК РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

За останні десятиліття фемінізм перетворився на одну із значних соціальних теорій. Розглядаються концепції рівності, подібності/тотожності та відмінності жінок і чоловіків, аналізуються політичні стратегії фемінізму, досліджується теорія та практика скандинавських країн, найбільш просунутих у захисті прав жінок, показується, як принципи гендерної рівності інтегруються в міжнародні правові документи та діяльність міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, МОП, ВООЗ, ЄС) і як вони реалізуються у соціальній політиці низки розвинених країн.

Ключову роль походженні фемінізму зіграли дві великі революції – індустріальна революція у Європі (насамперед і найбільш наочно проявила себе у Англії) і Велика Французька революція. Індустріалізація привела до відділення робочого місця від будинку, вперше в масовому порядку створивши для жінок дилему між їхньою роботою для економічного виживання та домашніми обов'язками. В результаті жінки зіткнулися вже з подвійними обов'язками як вдома, так і на роботі, а також стереотипним гнітом з боку роботодавця. Конфлікт між цими двома сферами життя викликав сильну рольову напругу.

Р. Коннелл зазначає, «що життєві умови жінок також були піддані впливу процесу раціоналізації. Існувало все суперечність, що поглиблюється, між їх підпорядкуванням конкретному індивідуальному чоловікові у сфері домашнього патріархата, і розгорнулася в XVIII і XIX ст. потужною тенденцією універсалізації цивільних прав, тісно пов'язаної з раціоналізацією держави та ринків» [4, с. 13]. Це протиріччя знайшло відображення у феміністських працях Мері Уолстенкрафт в Англії і Сьюзан Б. Ентоні в Сполучених Штатах, а найбільш точно було виражено в роботах Джона Стюарта Мілля. Перші суфражистські жіночі кампанії були відходом убик від «соціальних питань» (хоча пізніше вони й призвели до їх ігнорування); вони були реакцією на головне протиріччя, що виникло на тій стадії розвитку держави. Рух за рівні політичні права жінок, насамперед, за надання їм права голосу, згодом отримав назву першої хвилі фемінізму.

Друга хвиля фемінізму – це західний інтелектуальний та суспільно-політичний жіночий рух 1970-х – 1980-х рр. Зазвичай прийнято виділяти такі напрями фемінізму другої хвилі:

- ліберальне,
- радикальне,
- марксистський (соціалістичний),
- психоаналітичний.

Третя хвиля, розвиток якої спостерігається з кінця 1980-х – початку 1990-х рр., включає в себе такі напрями як конструктивський і постмодерністський фемінізм, фемінізм кольорових, культурний фемінізм та ін. Треба зазначити, що «стосовно третьої хвилі (іноді званої пост-фемінізмом) не існує конвенційного поділу на напрями, що обумовлено ускладненням і дробленням сучасного феміністського дискурсу» [2, с. 6].

«Україна має свою історію жіночого руху, свої організації, які боролися за право доступу жінок до вищої освіти в царській Росії набули у 1860 р. Вищі жіночі курси було засновано в Києві (1878 р.) і Харкові (1880 р.). Перша жіноча організація в Україні – Товариство допомоги вищій жіночій освіті – виникла в 1840 р. у Харкові як відгалуження Всеросійських жіночих та громадських організацій, які виборювали право доступу жінок до вищої освіти» [1, с. 297].

Щодо України, то феміністичний рух почав розвиватися за часів створення СРСР після листопадової революції. При утворення СРСР розпочалися кардинальні зміни у багатьох сферах життя, правова сфера не була виключенням. На той момент жінки відігравали важливу роль у будівництві соціалістичного суспільства. І хоча статут жінки ґрунтувався на постулатах радянської ідеології, це був досить важливий початок для подальшої рівноправної гендерної політики на території України.

Жіноче питання в СРСР не було суто феміністичним, воно залишалося питанням суспільно-політичним. Рівноправність стала для партії важелем використання жінки, яка мала в інтересах нового суспільства поєднувати материнство із виробничою працею нарівні з чоловіками. Політика більшовиків щодо жінок мала дві мети: вивільнити жінок від обмежень минулого та зміцнити за їх допомогою свою владу в суспільстві, бо вважали жіночий фактор важливим фактором суспільних перетворень [3].

Зі здобуттям Україною незалежності розпочався процес впровадження гендерної політики. Основними гарантіями рівності прав жінок та чоловіків стали норми міжнародних правових джерел (Загальної декларації прав людини (1948), Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (1966), плану дій першої всесвітньої конференції зі становища жінок (1970), Конвенції ООН «про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок» (1979) та інших), Конституції України, законів та підзаконних актів».

Отже, на сьогоднішній день гендерна політика України обумовлена історичними та геополітичними факторами. Важливу роль у цьому відіграв розвиток феміністичного руху як на території України, так і поза нею. І як наслідок активна участь жінок в державному управлінні, воєнних подіях, надання і отримання освіти, можливість кар'єрного росту.

Список використаних джерел

1. Богачевська-Хомяк М., Веселова О. М. Жіночий рух в Україні. Енциклопедія історії України : Т. 3 : Е-Й / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. НаН України. Інститут історії України. Київ : В-во «Наукова думка», 2005. 672 с.
2. Здравомислова Е. А. Соціологія гендерних відносин та гендерний підхід в соціології. Соціологічні дослідження. № 11. 2000. с. 15-24
3. Смольницька М. К. Жінка в радянському суспільстві : офіційний образ і реальна практика. URL: http://histans.com/JournALL/xxx/xxx_2011_16/12.pdf. (дата звернення : 09.05. 2022)
4. Connell R. Gender and Power. Society, the Person and Sexual Politics. Cambridge: Polity Press, 1987 P.13

Науковий керівник: д.політ.н., професор Ярова Л. В.